

Universitätsbibliothek Paderborn

**Theodōritu Episkopu Kyru Kai Eyagriu Scholastiku
Ekklēsiastikē Istorya, Eklogai Apo Tōn Istoryōn
Philostorgiu Kai Theodōru**

Theodoreetus <Cyrrhensis>

Mogvntiae, 1679

Henrici Valesii Annotationes In Excerpta Ex Historia Ecclesiastica Theodori
Lectoris. In Librvm Primvm.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14162

HENRICI VALESII
 ANNOTATIONES
 IN EXCERPTA
 EX HISTORIA ECCLESIASTICA
 THEODORI LECTORIS.
 IN LIBRVM PRIMVM.

Pag. 551. **E**ic λευκὸν ποταμὸν ἐξεγένετο. Theodosius A πότον ὁράσθη, καὶ τὸν χάρακον τὴν μορφὴν εἰσίσθη. Dicta porro est hæc Basilica Hodegorum, eo quod ceci, meritis beatae Virginis cuius illuc imago erat deposita, visum recuperarent, nec amplius ἀσθῆται, id est, ductore opus haberent, ut docet Codinus in libro de originibus Constantinopolitanis pag. 41. editionis Regiae. Unde lucem accipiunt verba Nicephori quæ proximè sequuntur, οὐτε εἰδὼς ἐπὶ αὐτῷ λεγομένῳ φρύτως τὸν ἀσθήτην ποταμὸν διεράχαστο. Id est: *Hac imago primum in loco qui tribunal dicitur, miraculum illud quod habetens ab illa fieri solet, perpetravit.* Quibus verbis indicat Nicephorus, sua etiam etate exacos ad illam imaginem Deiparæ, lumen oculorum recuperasse.

αὐτὸν τὸν ἀπίκενον φρύτων. * Scribo φρύτην vel φρύτην, id est: Anatolium vero urbis Episcopum hortatum est, ut juxtam morem Episcoporum urbis Regiae Tauræ usque ad Campum, lecticā vellus, ad supplicationem procederet. De supplicationibus publicis quæ fiebant in Campo, videndus est Cedrenus & reliqui Chronographi, in rebus Theodosii junioris, ubi agunt de Proculo Constantinopolco Episcopo, & de hymno Trifagio primum instituto. Erat autem Campus iste in septimo, in quo milites exerceri solebant, ut docet Theophanes in Phocæ. Ubi etiam etate Phocæ, Campum illum extra urbem fuisse testatur. Porro hic locus Theodori Lectoris extat etiam in Theophanis Chronico pag. 94. sed verbis paululum immutatis.

τοῦτον τὸν τρίματον. Hunc locum Theodori Lectoris descripsit Theophanes in Chronicō p. 91. hoc modo: πολλὰ ποιῶσα κατερθέματα. τὸν τρίματον, τὸν τρίματον. Tres Basilicas in honore beatae Mariae Virginis Pulcheriarum aduersaruntur Constantinopolis, seu potius juxta urbem Constantinopolim. De quibus videndus est Nicephorus in libro 14. cap. 2. & in lib. 15. cap. 14. In Hodegis quidem depositui imaginem Eudocia Augustam ad Pulcheriam transmiserat, ut Theodorus noster paulo ante scripsit; λοιπὸν τὸν τρίματον καθιστάσεται. verbum καθιστάσεται propriè dicitur de pictore qui præsentem aliquem depingit, quem ipse oculis contemplatur. Utitur eodem verbo Nicephorus in libro 15. capite citato: λοιπὸν τὸν τρίματον καθιστάσεται. Καὶ τοῦτο τοῦτο.

τοῦτο τοῦτο μὲν τοῦτο. Post hæc verba notandum est asteriscus. Desunt enim nonnulla, quæ sic suppleri possunt: ἔτην ἡ ιδιότης ήδη της ητεύσησης. Id est: *Sexto autem post die abiit ē vita pridie Kalendas Februario.* Malè apud Theophanem in Chronicō scriptum est pridie Kalendas Majas. Id enim refellit ipsi Theophanes, qui paulo post scribit Leonem Marciiano mortuo subrogatum fuisse mense Februario. Erat hic annus Christi 457.

μιλανεῖα την ἀγνοεῖσθαι. Hunc Theodori locum describit Nicephorus in cap. 16. libri 15. quibusdam adjectis in hunc modum : *μιλανεῖα την ἀγνοεῖαν μεταπέμπει τὰ καταχώρια των μοναχῶν συρχόμενος, έκλειστος ἐν δύναμασι της πάτητος χρονικῆς εἰδοποίησης καλάθημα.* Id est, *Felizine nigroque colore oblitus, noctu circum Monachorum celas obambulavit, singulos nominatum appellans, per calaminum scripserim excavatum.* Sed difficultas hic se offert, cur Timotheus fuligine oblitus esse voluerit, qui se Angelum esse fingebat. Neque enim hic color Angelis convenit. Quare pro *μιλανεῖα* libentius scripsierim *μαλανεῖα*, ut legitur in Chronico Theophanis pag. 94. ubi hic locus Theodori describitur. Mihi quidem videtur Timotheus ob hanc causam cognominatus esse *Ælurus*, id est *Felis*, quod in star *Felis* seu *Æluri*, noctu obambulare solitus esset.

Pag. 553. ὁ νοσοῦς λεπτή μήτρα: ιδεντός. Non dubito quin scribendum sit, *ὅτι νοσοῦς λεπτή μήτρα*, &c. Sic enim incipere solent hujusmodi excerpta. Porro hunc Theodori locum descripsit Nicephorus in libr. 15. cap. 22. Sed graviter hallucinatur. Nam Jacobum Monachum qui Leonis Augusti temporibus vixit & encyclicis ejus respondit, confudit cum Jacobo Nisibeno qui Constantii temporibus vixerat, & miraculum illud de pueris canitie resperis perpetraverat, teste Theodorito in Philotheo. Porro ambo isti Jacobi patria Nisibeni fuerunt, ut notavi ad librum secundum Evagrii cap. 9.

ὁ κατὰ τὸ θάνατον φειδῶν παρθενός. Scribendum videtur δὲ τέτοιο τὸ θάνατον.

ἐπὶ τῷ φιλοθεῷ ιστορίᾳ. Locus Theodoriti quem indicat Theodus noster, extat in cap. 21. Philothei.

λαύρια ἡτοί μαστοί. Idem de se testatur Theodorus in Historia Philotheo capite jam citato, pag. 866. editionis Jacobi Sirmundi *κατεινέσασθε παρθενίαν θηλεύοντας τῷ τοῦ λαυρίου καλλιτίκων συνεψεῖσθαι*, &c.

συμφίσσοντας. Hujus vocabuli significacionem non intellexit Musculus, ut ex interpretatione ejus appetet. Sic enim vertit : *Suffragatore ejus Acacio Orphanorum nutritore.* Atqui *συμφίσσειν* hoc loco non significat suffragatorem. Quidenim prodebet poterat Gennadio suffragium Acacii. *συμφίσσειν* dicabantur à Græcis, quicunque populi clericorum suffragiis simili nominati erant ad Episcopatum gerendum. Plures enim initio proponi consueverant, donec conspirantibus omnium suffragiis unus electus fuisset. Hi *συμφίσσοι* & *συμφίσσεις* dicabantur. Sic Theophanes in Chronico pag. 116. ubi de electione Palladii Episcopi Antiocheni loquitur, hac addit *συμφίσσειν* ἐπιλαβόντες οὐδὲν εἰποῦσιν οὐδὲν αἴρασάντες διατίνεισθαι, οὐ κατέστησαν. Quae interpres, vir aliqui doctus & de litteris bene meritus, ita verit : *Cum Palladio etiam electi sunt Joannes Constantini, & Anastasius Silensisarius, &c.* Sed verendum erat. *Unde cum Palladio quorundam suffragiis nominati sunt Joannes Constantini filii, &c.* Idem fere significat vocabulum *συμφίσσειν*, de quo vido quæ notavi ad Histo-

Ariam Sozomeni. Porro hunc Theodori locum descriptis Nicephorus in cap. 16. libri 15. ubi vocabulum illud σύμφισσειν retinuit. Sed Joannes Langus illud non intellexit.

ἡ μιλανεῖα ἐκκλησίας πάντα καιρούμενη. Descripsit hunc locum Nicephorus in cap. 22. lib. 15. Sed verba paululum immutavit hoc modo, *ἔκεινη πάντα τὴν καθέλιν εκκλησίας καιρούμενη.* Ubi notandum est Nicephorus majorem, Ecclesiam vocare τὴν καθέλιν; non quod reliqua Ecclesia huic subjecta, non essent Catholicæ; sed per excellentiā quādā major Ecclesia Patriarchalis dicebatur Catholicæ. Sic Epiphanius in heresi Arianorum hand procul ab initio, Catholicam Ecclesiam vocat majorem Ecclesiam urbis Alexandriæ, quæ subjectas habebat plures minores Ecclesiæ.

λέων ἐνορθίστηκε. Hunc locum exscriptis Nicephorus in capite jam citato lib. 15.

φοστής οἰστρού. Hunc Theodori locum descripsit Theophanes in Chronico pag. 97. suppresso tamen ejus nomine.

τὸν Φαρισαῖον κατεινάντα. Scribendum est *κατεινάντα*, ut legitur apud Theophanem in Chronico pagina. 97. ubi hunc Theodori nostri locum describit.

κατὰ φαρισαῖον διηγεῖσθαι. Pessime Musculus vertit : *Contra fraternitatem devisi sunt.* Quasi legoretur *κατὰ φαρισαῖον*. φαρισαῖον Græci dicitur, *Factio*. Unde φαρισαῖον est dissidium excitare, & populum in factiones dividere. Vetus Autor apud Suidam in verbo φαρισαῖον. αἴσαστος, inquit, εἰ σπλινθίας. Καὶ οὐθεὶς παραπλεύει καταστήσας μάτια πινάκιον εἰσιγένεται. Porro Anthimus & Timocles eas factiones excitasse videntur in Ecclesia CP. licet Theodorus noster id aperte non dicat. Videntur autem fuisse Presbyteri. Ait enim Theodorus eos qui Chalcedonensem Synodum sectabantur, collectas egisse cum Anthimo. Anthimus ergo Presbyter fuit, qui plebem colligebat. Ceterum hic Theodori locus extat etiam apud Nicephorum in lib. 15. capite citato. Sed corruptè apud cum editur, *φοστής οἰστρού* εἰσιγένεται, pro ἔκεινη.

πινάκης φαρισαῖον τὸν ξαλκυνθεῖ τὸν βασιλέα. Totum hunc Theodori locum descripsit Theophanes in Chronico pag. 97. & Nicephorus in lib. 15. cap. 28.

ἐπὶ δικαιού τὸν λαὸν εἰς θαύματα μάζαι. Mallem scribere ipso δικαιού τὸν λαὸν, &c.

χειροτονεῖς τοῦδε πιστούς ἀπαρτεῖσαν. Scrip-
tum est procul dubio *ιανδρόντος*, ut legitur apud Theophanem in Chronico pag. 98. Fallitur tamen Theodorus Lector, eumque fecitus Theophanes, qui Joannem à Petro Fullone Apamensem Episcopum factum esse scribunt Principatu Leonis Augusti, paulò post quam Petrus Fullo, pullo Martyrio Antiochenam sedem occupasset. Non enim eo tempore Joannes à Petro factus est Episcopus, sed aliquanto post, cum regnante Basilisco idem Petrus ab Ällio Antiochiam remissus fuisset. Id manifestissime docet Autor gestorum de nomine Acacii quæ à Jacobo Sirmundo sunt edita. Illo enim tempore quo de Petro damnatio
retin.

retulerat; non longe post etiam de Petro & Joanne A scriperat; Petrum apud Constantinopolim monasterium gubernasse. Sed hoc propter crimina dertilio, Antiochiam fugisse. Ibi, pulso Martyrio Catholico Episcopo per hereticos, sedem, ipsius occupasse, continuo damnatum a Leone tunc Principe ad Oasitanum exilium esse directum. De quo lapsus Constantinopolim rediisse, ac dedisse fidem quod nullas ulterius turbas facere prorsus auderet. Sed sicut superius dictum est, Basilio temporibus, a Timotheo illo damnato que Constantinopolis venerat, ad Antiochiam remissum fuisse, ut iterum illuc Episcopatum teneret. Quo facto idem Petrus Joannem quandam Presbyterum ordinat Apamen Episcopum. A quibus non receperit veniam Antiochiam & Petrum Episcopatus sui pellit auctorem & invadit eius Ecclesiam. Quos ictus damnatos dicit Acacius, petens ab Apostolica sede, ut si forte ad eam convergerent, nec iusti dignos haberet; & si jam aliquam indulgentiam forsitan impetrasset, irritam esse debere, nec eorum penitentiam recipiendam esse. Eadem ferè leguntur in epistola Synodiaca Felicis Papæ ad universos Presbyteros & Archimandritas Constantinopoli & per Bithyniam residentes, & apud Liberatum in Breviariorum, capite 18. Ex quibus apparet verissimum esse id quod dixi, Petrum scilicet Fullonem, non in prima invasione Episcopatus Antiocheni, id est anno Christi 457 sed in secunda quæ sub Basiliaco Tyranno contingit, Joannem Apamen Episcopum ordinasse. Quam ob causam damnatus est ab Acacio in Synodo Constantinopolitana. Idque manifeste docet Acacius ipse in epistola quam ea de re scripsit ad Simplicium Papam, cuius excerpta referuntur in gestis de nomine Acacii.

Χρονικός. In Chronico Theophanis pag. 98. scriptum est Χρονικός ὁ θάνατος, quod idem valeat ac καθαρίστα.

πηματίων εἰς ἤχοις. In Oasitanum exilium missus esse dicitur Fullo in gestis de nomine Acacii, quæ paulò ante citavi. Ex quibus corrigendum est Liberatus in Breviariorum, capite 18.

Ιερώνυμος ἐν τέττῃ τοῦ ζεψίου. Extaticus locus apud Theophanem in Chronico pag. 98. De hoc Juliano Martyri successore loquitur etiam Victor Tironensis in Chronico.

ἱεροφόρος ἐν τέττῃ τοῦ ζεψίου. Extaticus locus apud Theophanem in Chronico pag. 97. & apud Nicēphorūm in lib. 15. cap. 22. Porro de Ecclesia sancti Thome qua τοῦ αὐτοῦ, dicebatur, mentione sit apud Codinum in originibus Constantinopolitanis pag. 52.

ἱεροφόρος. Eadem verba leguntur in Chronico Theophanis pag. 103.

κατὰ συνθετικόν. Nemo est qui non videat scribendum eis γιγενής. Paulò post ubi legitur ἡ πατέρες συνθετικόν μιλῶνται, scribendum puto, μόνον επει τούτη γιγενής διαμορφώσει, &c.

γιγενής νυκτὸς κατελθεῖν. Melius εἰσιθεῖν scribitur apud Suidam in verbo γιγενής. Idem refertur a Nicēphoro in lib. 15. cap. 23. & apud Theophanem in Chronico. Sed in Theophane

perperam excusum est φάντασμα datus pro φάντα.

Basilica ē τῇ ιπποδρόμῳ ἀναζητοῦσα. Idem habet Theophanes in Chronico pag. 103. καὶ τοῦ οἰκουμενικοῦ μηνὸς ἵστηται ζεψίου τὸν ἴδιον πατέρα ἐν τῷ καθεδραρὶ & ιπποδρόμῳ, emendandus est igitur Victor Tironensis in Chronico, ubi scribit, Leoneminiore Aug. Cof. Zenon a Leone Augusto filio in septimo contra consuetudinem coronari. Leggo: In Hippodromo contra consuetudinem coronatur. Id enim ut novum atque infustum notat Victor, quod cum superiores Imperatores Constantinopolitanū jam indo à Valentis Augusti temporibus, in septimo coronari soliti essent, primus Zeno in Hippodromo coronatus sit, sive ἐν τῷ καθεδραρὶ τῷ ιπποδρόμῳ, ut loquitur Theophanes. Eadem voce utitur Auctor Chronicī Alexandrini in Constantino, Januario & Justo Cof. ubi agit de Circō quem Constantinopoli condidit Constantinus. ποιῆσε ἐν αὐτῷ καθεδραρίῳ βασιλεὺν καθ' ἀποτέλεστα τὸν ἐν πάμερον. Id est: Tribunal in eo fecit unde Imperator ludos Circenses spectaret, ad similitudinem ejus quod est in Roma. Addit idem Scriptor, cumdem Constantiūnū juxta Circum fīve Hippodromū adificasse palatū, & in eo construxisse ascensum per cochleam ad καθεδραν seu Tribunal Circi. Ejusdem loci iterum meminit paulò post, Gallicano & Symmacho Cof. Post Zenonem reliqui deinceps Imperatores in Circō coronati sunt. De Anastasio id discerte testatur Theophanes in Chronico, pagina 117.

καὶ τινῶν τῶν ἀπ' αὐτοῦ. Apud Theophanem in Pag. 556. Chronico pagin. 103. ubi hic Theodori locus describitur, excusum est, καὶ τινῶν τῶν τοιχογράφων. Quam scripturam in interpretatione mea fecutus sum.

οὐκον ἀπαρτούσιν αἱρέσεις. Posset etiam legi ἀπαρτοῦ, quemadmodum scribitur apud Nicēphorūm in libro 16. cap. 7. & apud Theophanem in Chronico pag. 104.

τοῦ τοῦ λεγούσιν ἀπαρτοῦ. Sic etiam legitur apud Theophanem in Chronico, paginā jam citatā, ubi hic Theodori locus describitur, suppresso tamen nomine. Sed difficultas est quidnam fuerit ἀπαρτοῦ, utrum porticus, an aliud quidpiam. Certe adiunctionem quoddam, seu opus publicum Constantinopoli ita dictum fuisse testatur Cedrenus in Justiniano, anno 5. ejus Imperii, τοῦτο δὲ ἐπισφάθη καὶ τὸ ὄκταζων.

μητρ' εἰρήνης διετηρία. Procul dubio scribendum est, μητρ' εἰρήνης, ut legitur apud Theophanem, & apud Nicēphorūm in locis jam citatis.

διετηρία ὁ μοιραχὸς ἀλέμπιος. In Chronico Theophanis pag. 105. ubi hic Theodori locus describitur, desunt hæc verba, ὁ μοιραχὸς ἀλέμπιος.

ἡ τὰ διετηρία τῷ Θρόνῳ ἀπέδωκε. Intelligit jus Patriarchicum, sive jus ordinationis Metropolitanorum ac reliquorum Episcoporum, quod Basilicus datis antencyclis litteris, restituit Ecclesia Constantinopolitanæ, ut docet Evagrius hostis

in libro 3. cap. 7. ad quem locum vide, si placet,
quæ notavi.

τὸν βασιλικὸν. De loco in quo Basiliscus tyrannus
interiit, dissentunt antiqui Scriptores. Marcellinus
quidem in Chronico, & ex illo Jordanus in
libro de Successione Regnum, Basiliicum in op-
pido Cappadocia Limmis perisse tradunt, qui-
bus contentit Auctor Chronicus Alexandrinus; sed
Victor Turenensis in Chronico. Basiliicum Sa-
simis Cappadocia mortuum esse scribit cum uxore
ac liberis. Quod quidem proprius accedit ad
scripturam Theodori nostri. Theophanes vero

in Chronico pag. 107. Basilicum unum cum uxore
& liberis Cuculum Cappadocia deportatum fuisse
scribit.

τοῦ μετέπολον καὶ τροποπότον. Idem legitur apud Theo-
phanem in Chronico pag. 109. De motu Marci-
ni & Procopii loquitur etiam Candidus Iaurius in
lib. 2. Hilf. & Malchus in excerptis legationum
pag. 68. editionis Augustanae, ubi *τροποπότον καὶ βα-
σιλικὸν* vocat quos Theodorus ac Theophanes
Procopium & Romulum appellant. Contigit
porro hic motus Indictione quarta, Placido lo-
lo Cos.

HENRICI VALESII
ANNOTATIONES
IN EXCERPTA EX LIBRO II.
HISTORIÆ ECCLESIASTICÆ
THEODORI LECTORIS.

Ἄπο στάσεως μηδείαν. Theophanes in Chro-
nico pag. 114. scriptum habet *Ἀπὸ στάσεως
μηδείαν.* Sed vulgatam Theodori nostri Lectionem
retinuit Niciphorus in libro 16. cap. 10. De hac
translatione reliquiarum Eustathii, Victor Turo-
nenensis ita scribit: *Post Consulatum tertium Longi-
ni viri clarissimi Calendio Antiochenus Episco-
pus, reliquis predecessoris sui Eustathii Episco-
pi & Confessoris, ex Philippis Macedonia col-
igit, & Antiochiam summo cum honore perdu-
cit.*

τὸν κατὰ μαρτύρων ιωανθάνου. Hic Theodori lo-
cus extat apud Suidam aliquot vocibus auctior in
voce *Θεοδόρου.*

παλαιού βασιλικού ἵψηστον. Dolenda est vox πα-
λαιοῦ, utpote superflua.

Pag. 558. *ἐπὶ τῷ αὐλῷ τοῦ Θεοφάνου.* Ascentior Christophorsono
& Savilio, qui ad oram sui codicis emendarunt *ἐπὶ*
τῷ αὐλῷ τοῦ Θεοφάνου. Certè Ecclesia sancti Stephani
erat in Palatio, ut docet Codinus in originibus
Constantinopolitanis. Alexander Monachus in
Enchomio sancti Barnabae apud Surium in tomo
tertio, de hac re ita scribit: *Evangelium illud Im-
perator in manu sua sumpsi, & deoculatus est; au-
roque multo exornatum in Palatio suo reposuit, ubi
ad badiernum usque diem servatur, & in magna
quinta Pascha Feria quotannis in Palatu oratorio
Evangelium ex eilibet recitatatur.*

προσδοσία τῆς γειτονεῖς φρουρᾶς. Hunc locum
supplevi ex Theophanis Chronico pag. 114. ubi ita
scribirur: *προσδοσία τῆς δελτού τῆς γειτονεῖς φρου-
ρᾶς, δέρη την φρουράντος τῶν ζωνών.* Verum
in Theophane, perinde ac in Theodoro nostro

A correndum est *προσδοσία.* Fuit hic Trocundus
frater Hilli Magistri officiorum. Qui Consula-
tum gesit anno Christi 482. una cum Severino.
Sic enim in Chronico Marcellini hic annus nota-
tur Indictione quinta, Trocundo & Severino Coss.
Nec aliter in Chronico Alexandrinu. Ex quo
emendandum est Chronicon Victoris Turo-
nenis, in quo scriptum est: *Trocundus V. C.
Coss.*

ἐπὶ εἰδέσση. Hujus Edessena scholæ nullam ali-
bi mentionem reperio. Cassiodorus quidem in
præfatione divinarum Institutionum scribit, sùa
adhuc aetate Nisibis scholam fuisse Ecclesiastico-
rum dogmatum. Sed Cassiodorum memorie vi-
tio lapsum esse existimo, & Nisibis urbem pro
Edelsa posuisse. Nisibis enim Cassiodori aeta-
te sub ditione Persarum erat, jam inde à temporo-
ribus Joviani Augusti qui Persis eam tradidere-
rat. De hac Edessena schola iterum loquitur
Theodorus infra, ubi eam à Zenone sublatam est
dicit.

προκαθημένων τῆς τέπης. Ante hec verba sub-
distinctionem apposui, prorsus necessariam.
Quod cum Musculus non animadvertiset, perfic-
me hunc locum interpretatus est. Porro hec
verba duobus modis intelligi possunt; aut de iis
qui huic Edessena schola prærant; aut de ipsi
Episcopis qui Edessam Ecclesiam administra-
bant. Vocabulum enim τέπη utrumque signifi-
care non incommodè potest. Certè Ibas Edesse-
nus Episcopus Nestorianam heresim fuisse à pleris-
que existimat est, ut constat ex actis Chalco-
donensis Concilii.

270